

Galmeen kun kan dhiyyeessu oddeeffannoo bu'uuraa maatii/waardiyoota gargaaruuf murtoowwan beekame gochuu ijoollee isaanii, manneen barnootaa fi hawaasa akka fayyadu.

Naannoobal'aa maaliif qoruu?

Minnesota bu'aan argattu sirna barnootaa fi ogeessummaa barsiisoota isheeti. Barsiisonni Minnesota sadarkaa barumsaa cimaa kan uumaanii fi ijoollee keenya kolleejjii fi hojii kan qopheessu dha.

Madaaliwwan naannoobal'aa nutti akkamitti akka safartuu naannoo ajajni guyyaa fi imaammanni manneen barnootaa keenya keessatti sadarkaa barumsaaf qophaa'e, barattooni hunduu barnoota walqixxa akka argattan kan dhugoomsu akkasumaas dhiyyeessuu dha. Firriiwwan madaalii naannoobal'aa meeshaa tokko ta'ee amma kan agarsiissu dha akka nutti ijoollee keenyaaf barnoota cimaa dhiyyeessinu kan humnahojii fi lammiwwan beekumsa qaban akka ta'an kan dhugoomsu.

Hirmaannaa gochuun maaliif barbaachiise?

Madaaliin naannoobal'aa karaa ittiin milkaa'iina barattootaa itti safaru tokko dha, garuu hirmaannaan barattoota keessanii baay'ee kan barbaachiisu barnoota ciminaan hubachuuf akkuma manni barnootaa barattoota keessanii qophaa'e sadarkaawwan barumsaaf.

- Hojii irra oolmaa federaalaa Minnesota keessatti Gochi Milkaawuu Barataa Kamuu, barataan madaalii mootummaabal'aa keessattii hin hirmaanne "akka gahaa hintaaneetti" lakkaa'ama faayidaa mana barumsaa fi ittigaafatamummaa aanaaf, carraawwan deeggarsaa fi beekamtii dabalaatee.
- Barattooni qabxii-kolleejjii qopheessu galmeessan mana barumsaa MCA sadarkaa lammaffaa irratti kan hin barbaachiifne sirriitti fudhachuun, barnoota kaffaltii hin qabne kolleejjii yookiin univaarsiitii mootummaa Minnesotatti gosa barnootaa walfakkaatu keessatti, humna qarshii fi yeroo kan qusatu.
- Barsiisonnii fi kanneen imaammata hojeettan oddeeffannoo fayyadamu madaaliwwan irraa murtoowwan godhuu waa'ee qabeenyawwanii fi deegarsa dhiyyaate.
- Maatii fi ummanni waliigala oddeeffannoo madaalii fayyadamu manneen barnootaa madaaluu fi murtoowwan gochuu waa'ee eessaa mana akka bittan yookiin ijoollee isaanii galmeessan.
- Firriin hojii mana barumsaa kan akka ummataatti gadi dhiifame fi fayyade akka maatiwwanii fi hawaasawwan, haala hin taaneen kan miidhame yoo barattooni madaaliwwan keessatti hin hirmaanne.

Sadarkaawwan Barumsaa fi Madaaliwwanii**Sadarkaawwan Barumsaa maali dhaa?**

[Sadarkaawwan Barumsaa Minnesota K-12](#) tilmaama naannoobal'aa milkaa'iina qabxii barattootaaf. Isaan dandeettiwwanii fi beekumsa barattootaa hunda kan barattooni bal'iina qabiyyee sana dirqama adda baasuu fi sadarkaa kutaan kan qindaa'ani dha. Aanaawwan mana barnootaa ni murteessu akkamitti barattooni sadarkaawwan sana bira gahaan karaa barnootawwan guddisuu fi imaammata qophaa'e sadarkaawwan barumsaaf.

Hariiroon madaaliwwan barumsa naannoobal'aa fi sadarkaawwan barumsaa gidduu jiru maali dha?

Madaaliwwan naannoobal'aa herreega, dubbisuu, fi saayiinsii keessatti kan fayyade yoo safartuu barattootaa, fi manni barnootaa isaanii fi aanaa, sadarkaawwan mana barumsaa kan bira gahanii dha. Madaaliwwan naannoobal'aa safartuubal'aa tokko akkamitti barattooni hojeechaa jiran qabiyyee irratti isa gosa ajaja isaanii guyyaa ta'e. Inni akkasuma safartuu manneen barnootaa fi aanaawwan imaammata isaanii qopheessuu keessatti hojeechuu fi sadarkaawwan barsiisuu gaariitti akka hojeettan.

**Madaalii Waliigala Minnesota (MCA)
Fi Dandeettiwwan Barumsa Qormaata Minnesota (MTAS)**

- Sadarkaawwan Barumsa Minnesota irratti hundaa'e ;waggaan kenname kutaawwan 3-8 gidduttii fi mana barumsaa sadarkaa lammaffaa leessatti dubbisuu fi herreegawwan ; waggaan kenname kutaawwan 5-8 gidduttii fi mana barumsaa sadarkaa lammaffaa leessatti saayiinsiif.
- Irra caalaan barattootaa MCA fudhaatu.
- MTAS'n barattootaa hir'iina xiinsammuu qabaniif filannoo baay'ee barbaachiisa dha.

GAHIINSAA fi Filannoo GAHIINSAA Barattoota Ingilliffaaf

- Sadarkaawwan Misooma Afaan Ingilliffaa WIDA irratti hundaa'a.
- Wagaan kenname barattoota Ingilliffaaf kutaawwan K-12 keessatti dubbisuun, barreessuun, dhaggeeffachuu fi dubbachuun.
- Irra caalaan barattootaa GAHIINSAA fudhaatu ELLs'tiif.
- Filannoo GAHIINSAA ELL'tiif filannoo dha barattoota Ingilliffaaf hir'iina xiinsammuu qabaniif baay'ee barbaachiisa.

Cimiinni Madaaliwwan kunneen maalii?

Minnesota'n kan amannu cimiinaan safaruuf barattooni maal akka barachaa jiran, fedhiwwan qorumsa barbaachisoo dha gaaffiiwwan filannoo deebisuu caalaa.

- Gaaffiiwwan deebisuuf, barattooni tarii deebiiwwan keessatti barreessuu ,gototuu,jechoota,fakkiwwan keessa buusuu, yookiin oddeeffannoo yookiin giraaffii baay'iisuu.
- Dubbiisuu fi herregni MCAs jijjiiramaadha, kana jechuun deebiiwwan barattooni dhiyyeessan gaaffiiwwan barattooni itti fufanii deebiisan kan murteessani dha.
- Saayiinsiin MCA haala walfakkaatuun kan ijaarramuu,kan barattooni yaaliiwwan akka dalagan barbaadu gaaffiiwwan deebisuuf.

Kunneen hundi isaanii barattootaaf carraa kan dhiyyeessan xinxalaan yaaduu hojii irra oolchuuf milkaa'iina kolleejjii keessatti barbaadame fi hojiiwwanii fi isaan waan beekan agarsiisuu fi hojeechuu danda'uu.

Sababa qormaati qabiyeed sadarkaawwan barumsaa ibsu guutummaa guutuutti hamma danda'ame,madaaliwwan qopheessuu fi fudhachuu beekumsa baay'ee walfakkaatu fayyadamuu,tooftaawwanii fi adeemsoota sadarkaawwan keessatti hammaatame.

Hir'iinni qorumsaa naannoo irra kan jiru dhaa?

Akkuma 120B.301 keessatti tarreeffametti, barattoota kutaawwan 1–6 keessa jiraniif, hanga yeroo waliigalaa dhume naannootti fudhatame kan jijjiirame aanaabal'aa yookiin madaaliwwan manneen barnootaa bal'aa dirqama kan sa'aatiiwwan 10 hin caale mana barnootaa wagaa tokko keessatti. Barattoota kutaawwan 7–12 keessatti , idaa'ama hanga yeroo darbe akka naannootti fudhaatame jijjiirame madaaliwwan manneen barnootaa bal'aa dirqama kan sa'aatiiwwan 11 hin caale mana barnootaa wagaa tokko keessatti.

Tattaaffii iftooma jajjabeessuu keessatti , siidaan aanaa akkasuma kan barbaadu yookiin waliigaltee mana barnootaa,waggaa mana barnootaa guyyaa jalqaba duraa kaalandara weebisaayitii waliigalaa isaa irratti maxxansuuf qormaatawwan sadarkaa'e aanaa keessatti kan hoogganname, yookiin waliigaltee mana barnootaa yommuu mana barnootaa waggaa sanaa. Kaalandarri kun dirqama kan dhiyyeessu dhugumaa madaalii kamuu hoogganuu fi madaaliin akka filannoo naannoo ta'uu yookiin kan barbaadame karaa naannoo yookiin seera federaalaa.

Maaltu ta'a yoo Ani hirmaannaa barataa koo hin qabaanne?

Maatiiwwan/waardiyyaawwan mirga qabu barataa isaanii akka hin hirmaachiifne naannoo keessatti-madaaliwwan sadarkaa'e kan barbaadame.Siidaan Minnesota mummee kan barbaadu oddeeffannoo dhiyyeessuuf waa'ee madaaliwwan naannoobal'aa maatiiwwan/waardiyyaawwanii fi uunka dabalatee xumuruuf yoo isaan hirmaannaa barataa isaanii jibban. Uunki Kun kan hordoofu fuula itti aanuu fi bal'iina kan hammaatu sababa isaa yaadachuuf hirmaannaa jibbuuf.Aanaan barattoota kee tarii oddeeffannoo dabalataa ni barbaadu.

Manni barnootaa yookiin aanaa tarii balaa ni qaba galmee kanneen keessatti kan tarreeffameen olitti barattootaaf akka hirmaachuu hin dandeenye madaaliwwan naannoo-barbaachiise sadarkaa'e keessatti.Achitti tarii akkasuma balaan ta'a madaaliwwan filame keessatti hirmaachuu dhiisuu fi sadarkaa naannootti hoogganname. Maaloo quunnamii mana barnootaa kee oddeeffannoo dabalataaf murtoowwan naannoo ilaalchiisee.

Barattooni yoomi kan madaaliwwan kan fudhattan?

Mani barnootaa kamuu kan kaa'u sagantaa qorumsa isaanii foddaa naannoo qorumsa keessatti. Mana barnootaa barattoota kee qunnamii oddeeffannoof guyyoota qorumsa murtaa'eef.

- Foddaan qorumsa MCA fi MTAS kan jalqabu Bitootteessa fi kan dhumu Bitootteessa keessa.
- GAHIINSAA FI Filannoo GAHIINSAA foddaan ELLs qorumsa kan jalqabu dhuma Ammajjii fi kan dhumu Bitootteessa keessa.

Ani yoom firriiwwan barattoota koo fudhachuu danda'aa?

Bona kamuu, kaardiiwwan barataa dhuunfaa aanaawwan mana barnootaa tti kan ergamee fi maatiiwwaniif kan hiramee ta'a walga'iin osoo hin ga'iin. Kaardiiwwan kan fayyaduu danda'aan hojii ijoollee keessanii ilaaluu fi qajeelcha gargaaraa ajaja gara fulduraaf.

Sa'aatiiwwan hangamtu dhume qoruu irratti?

Madaaliwwan naannoobal'aa yeroo tokko kan fudhaatame waggaa kamuu; irra caalaan barattoota sarara irraan qoramu. Gidduu galaan,hangii yeroo madaaliwwan naannoobal'aa **ajaja yeroo pargaantii 1 gadii** mana barnootaa waggaa keessatti. Madaaliwwan kan hin yeromne fi barattooni hojii itti fufuu kan danda'uu akkuma isaan fedhii godhatan.

Ani eessatti oddeeffannoo dabalataa argachuu danda'aa?

Barattoonii fi maatiiwwan kan barbaadu danda'aan irra caalaa [Naannoobal'aa Fuulaqorumsaa](#) keenyaa irraa(barnoota.naannoo.mn.us > Barattoota fi Maatiiwwan > Qorumsa Naannoobal'aa).

Seerri Minnesota, kutaa 120B.31, damee 4a, ittigaafatamaa kan barbaaduuuuka maxxansuu fi uumuu maatiiwwan/waardiyyaawwaniif xumuruuf yoo isaan hirmaannaa barataa isaanii jibban madaaliiwwan naannoo-barbaadame sadarkaa'e keessatti. Aanaan barataa kee tarii oddeeffannoo dabalataa ni barbaada. Manneen barumsaa aanaawwanii uunka fuula 3 kana weebaa'iyitii aanaa fi kitaaboota aanaa barataa dabalaatee dirqama keessatti maxxansuu qabu.

Jibbiinsa Maatii/Waardiyyaa Hirmaannaa Barataa Madaaliiwwan Naannoobal'aa Keessatti

Madaaliiwwan Naannoobal'aa filuuf, maatii/waardiyyaa dirqama uunka kana guutuu fi isa gara mana barnootaa barattootaati deebisuu.

*Karoorsoo mana barnootaa aanaa sirriitti deegaruuf, maaloo uunka kana galchi mana barnootaa barattootaati waggaa mana barnootaa osoo Ammajji 15 hin gga'iin. Barattoota kanneen galmaa'an jalqabuu foddoo qorumsa naannoobal'aa booda, maaloo uunka yeroo galmee torbeewwan lama keessatti galchi. Jibbiinsi uunka haaraa kan barbaachiisu dha **waggaa kamuu** maatiiwwan/waardiyyoonni madaaliiwwan naannoobal'aa keessaa barataa filuu ni hawwu.*

Guyyaa _____ (Uunki kun kan hojii irra oolu waggaa barnootaa 20 _____ hanga 20 _____ **qofaa** dha.)

Maqaa Jalqabaa Barataa Seeraa _____ Jalqaba Gidduu Barataa Seeraa _____

Maqaa Dhumaa Barataa Seeraa _____ Guyyaa Dhaloota Barataa _____

Aanaa Barataa/Mana barnootaa _____ Kutaa _____

Jalqaba ta'i maaloo akka fudhaate agarsiisuu fi odeeffannoo waa'ee qormaata bal'aa akka gulaalte.

_____ Ani oddeeffannoo fudhadheera madaaliiwwan naannoobal'aa irraa fi keessaa fudhuuf barataa koo filuun. MDE Qajeelfama Maatii/Waardiyyaa fi Gatuu Hirmaannaa Barataa Qorumsaa Mootummaabal'aa keessatti weebaa'iyitii [MDE](#) (Barattoota fi Maatiiwwan > Qorumsa Mootummaabal'aa).

Sababa Jibbiinsaa:

Maaloo agarsiisi madaalii(wwan) naannoobal'aa ati barataa filuu waggaa barnootaa kana keessaa:

_____ Dubbiisuu MCA/MTAS

_____ Saayiinsii MCA/MTAS

_____ Herreega MCA/MTAS

_____ GAHIINSA Filannoo ELLs'f yookiin GAHIINSA

Mana barnootaa kee qunnamii yookiin aanaa uunka madaaliiwwan naannoo keessaa filuuf.

Ani uunka kana mallatteessuun kan hubadhu, barataan koo akka "gahaa hin taaneetti" akka lakkaa'amu faayidaa mana barumsaa fi ittigaafatamummaa fi qabxii carraa qophiikoolleejjii fudhachuu dhiisuu kan yeroo isaa/ishee qusatu fi furmaata kan hin fudhanne, barnootawwan kaffaltii hin qabne Koolleejjii Mootummaa yookiin Univaarsiitii keessatti. Manni barnootaa koo fi ani tarii oddeeffannoo barbaachiisu dhaabuu waa'ee akkaataa barataan koo barumsaan sirriitti guddachuu. Itti dabaalee, keessaa filuu dhiisuun mana barnootaa kan miidhuu, aanaa, fi carraaqqiiwwan qabeenyawwan naannoo walqixxa hiramuu fi barachuu barataa kan deeggaru.

Maatii/Maqaa Waardiyyaa (maxxansi) _____

Maatii/Mallattoo Waardiyyaa _____

Kan guutamu karaa mana barnootaa yookiin miseensa aanaa qofaa ta'a.

ID Barataa yookiin Lakkoofsa MARSS _____